

Montessoriskolan Fredsduvan AB
org.nr. 5564625308
skolan@montessorifredsduvan.se

2023-01-25
Dnr 2022:578

Beslut

efter kvalitetsgranskning av huvudmannens
och rektorns arbete för att fler elever ska få
undervisning av behöriga lärare i
Montessoriskolan Fredsduvan AB och
Montessoriskolan Fredsduvan belägen i
Haninge kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av hur Montessoriskolan Fredsduvan AB och rektorn för Montessoriskolan Fredsduvan arbetar för att fler elever ska få undervisning av behöriga lärare. Som behörig lärare räknas den lärare som är legitimerad och undervisar i de ämnen, årskurser och skolformer som hen är behörig i. Det som granskas och bedöms är det arbete huvudmannen och rektorn bedriver. Resultatet av arbetet omfattas inte av granskningen.

Granskningen omfattar både huvudmannens övergripande arbete och rektorns arbete vid den utvalda skolenheten. I de fall huvudmannen ansvarar för mer än en skolenhet har en av dessa valts ut i syfte att dels fördjupa bilden av huvudmannens arbete, dels granska rektorns arbete i frågan.

Skolenheterna har valts ut utifrån att de enligt Skolverkets officiella statistik under den senaste femårsperioden har haft en lägre andel legitimerade lärare som undervisar i minst ett ämne som de är behöriga i än motsvarande andel för riket som helhet.

Läsanvisning

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram för granskningen av området, vilka beskrivs i bilaga 2. I den bilagan finns också en beskrivning av hur granskningen har genomförts. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 3. För varje delområde bedöms om huvudmannens och rektorns arbete uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om arbetet bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och beskriver inom vilka områden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen. Om arbetet bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls av Montessoriskolan Fredsduvan AB i följande utsträckning:

Rekrytera och behålla behöriga lärare

Huvudmannen och rektorn bedriver i låg utsträckning ett brett och uthålligt arbete för att rekrytera och behålla behöriga lärare.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Arbetet med att aktivt söka efter och rekrytera behöriga lärare behöver utvecklas.

Öka behörigheten bland befintliga lärare

Huvudmannen och rektorn bedriver i låg utsträckning ett aktivt och strategiskt arbete för att öka behörigheten bland befintliga lärare genom behörighetsgrundande utbildning.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Arbetet med att uppmuntra till, informera om och skapa förutsättningar för lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning behöver utvecklas.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 15 augusti 2023 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 4) användas.

Redogörelsen skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2022:578) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive bedömningsområde.

Rekrytera och behålla behöriga lärare

Det här området handlar om hur huvudmannen och rektorn arbetar med att rekrytera och behålla behöriga lärare inom organisationen. I detta arbete ingår att kartlägga och analysera nuvarande och framtida behov av behöriga lärare. Det handlar också om bredd och uthållighet i rekryteringsarbetet och om att ompröva och förnya strategier. Även rektorns och huvudmannens arbete med att behålla de behöriga lärare som finns i organisationen ingår här.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen och rektorn bedriver i låg utsträckning ett brett och uthålligt arbete för att rekrytera och behålla behöriga lärare.

Skolinspektionens granskning visar att huvudmannen och rektorn inte bedriver något systematiskt arbete med att kartlägga och analysera rekryteringsbehov eller behov av behörighetsgrundande utbildning hos befintliga lärare. Vidare visar granskningen att huvudmannen och rektorn inte bedriver något aktivt rekryteringsarbete utifrån behörighetsbehov. Huvudmannen och rektorn gör vissa insatser för att behålla lärare på skolenheten, men arbetet sker inte strategiskt eller utifrån uttalade mål.

Kartläggning och analys av behov av behöriga lärare

Huvudmannen och rektorn bedriver inte något systematiskt arbete med att kartlägga och analysera rekryteringsbehov eller behov av behörighetsgrundande utbildning hos befintliga lärare. Då rektorn och skolchefen är samma person används endast benämningen rektorn fortsättningsvis. När benämningen skolledning används avses rektorn och biträdande rektorn. Av intervjun med skolledningen framgår att kartläggning av behov av behöriga lärare sker i samband med att lärare går i pension eller avslutar sin anställning på skolenheten, vilket sker mycket sällan. Det sker inte någon systematisk och återkommande kartläggning av nuvarande eller framtida behov av vare sig rekrytering eller behörighetsgrundande utbildning för befintliga lärare. Därmed finns det ingen tydlig bild över hur behoven av behöriga lärare eller behörighetsgrundande utbildning ser ut nu eller framåt i tiden. Skolledningen har ingen klar uppfattning om det finns specifika ämnen eller årskurser som lärare saknar behörighet i.

Granskningen visar att flertalet lärare undervisar i ämnen de inte är behöriga i, och det finns ämnen på skolenheten som ingen lärare är behörig att undervisa i. Av lärarintervjun framgår att frågor om behörighet huvudsakligen diskuteras med skolledningen i termer av svårigheter att få tag på behöriga lärare till skolenheten.

Rekryteringsarbete

Huvudmannen och rektorn bedriver inget aktivt rekryteringsarbete utifrån behörighetsbehov. Av intervjun med skolledningen framgår att vissa insatser görs för att rekrytera behöriga lärare, men att montessorilärarkompetens prioriteras före behörighet. En anledning till detta är enligt skolledningen att det är svårt för en lärare att arbeta på skolenheten utan en montessoriutbildning. Skolenheten saknar behöriga lärare i flera ämnen, men skolenhetens behörighetssituation har inte kartlagts och därmed har någon kartläggning inte varit utgångspunkt för fortsatt rekryteringsarbete.

Av intervju med skolledningen framgår att annonsering enbart sker när lärare slutar eller går i pension. En lärartjänst annonserades senast för sju år sedan. Av

lärarintervjun framgår att efter den senaste rekryteringen, där en lärare självmant sökte sig till skolenheten, har enbart timanställda lärare rekryterats till skolenheten. Det finns även anställda lärare på skolenheten som har en tillsvidareanställning utan att vara legitimerade lärare. Dessa lärare har varit anställda på skolenheten mellan cirka 5 och 20 år.

Av intervjun med skolledningen framgår att de uppfattar det som mycket svårt att få tag på lärare med lärarlegitimation, och vid rekrytering är det svårt att hitta intresserade sökande. Några alternativa strategier förutom annonsering och att söka kandidater genom Arbetsförmedlingens kandidatbank för att finna behöriga lärare tillämpas inte. Arbetet med att finna alternativa strategier för rekrytering stannar därmed huvudsakligen vid att konstatera att svårigheter finns att finna behöriga lärare. Av lärarintervjun framgår att lärare tidigare har hjälpt till vid rekrytering genom att ta egna kontakter, men det sker inte i nuläget.

Då inget aktivt rekryteringsarbete bedrivs sker heller inget systematiskt arbete för att attrahera behöriga lärare att söka sig till skolenheten. Av lärarintervjun framgår även att det var länge sedan någon student gjorde sin verksamhetsförlagda utbildning (VFU) på skolenheten.

Arbete för att behålla behöriga lärare

Rektorn gör vissa insatser för att behålla lärare på skolenheten, men arbetet sker inte strategiskt eller utifrån uttalade mål. Av intervjun med skolledningen framgår att rektorn tar reda på vad som får lärarna att stanna kvar på skolenheten via kontinuerlig dialog och medarbetarsamtal. Informationen används framförallt i arbetet på individnivå och inte som en del av ett systematiskt arbete.

I granskningen ges en samstämmig bild av betydelsen av rektorns personliga ledarskap för lärarnas trivsel och för arbetsmiljön på skolenheten. Av lärarintervjun framgår att rektorn stöttar lärarna, ger dem möjlighet att gå utbildningar och kompetensutveckling, att det kollegiala samarbetet fungerar väl och att de har dagliga samtal med rektorn. Av rektorsintervjun framgår även att hen avlastar lärarna genom att sköta mycket av administrationen. Det framgår även att det är låg omsättning bland lärarna, och de flesta lärare har varit anställda på skolenheten i många år. Det görs dock inga insatser för att specifikt se till att behöriga lärare stannar på skolenheten.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att följande utvecklingsarbete behöver inledas:

- Arbetet med att aktivt söka efter och rekrytera behöriga lärare behöver utvecklas.

Ett uthålligt och långsiktigt arbete för att öka andelen behöriga lärare består av flera delar, där rekrytering är en viktig del. För att rekryteringsarbetet ska bli framgångsrikt krävs bland annat att det sker aktivt och kontinuerligt samt att strategier för rekrytering omprövas och utvecklas vid behov. Rekryteringsarbetet behöver utgå från en kartläggning av de behov som finns av behöriga lärare. För att kartlägningsarbetet ska bli ändamålsenligt behöver det göras kontinuerligt och systematiskt och ge en tydlig bild av såväl nuvarande som framtida behov.

Vid Montessoriskolan Fredsduvan bedrivs i nuläget inte något aktivt rekryteringsarbete. Rektorn har inte någon strategi för att öka andelen behöriga lärare och någon systematisk kartläggning av behoven av behöriga lärare på skolenheten görs inte. Därmed saknas en bild av nuvarande och framtida behov av behöriga lärare. Både kartläggning och rekrytering sker reaktivt, det vill säga när någon lärare slutar på skolenheten. Få alternativa strategier prövas för att finna behöriga lärare i rekryteringen när denna inte lyckas och behörighet är inte en prioriterad fråga i rekryteringsarbetet.

För att stärka arbetet, och på längre sikt öka andelen behöriga lärare, rekommenderar Skolinspektionen att Montessoriskolan Fredsduvan AB skapar rutiner för att systematiskt kartlägga och analysera behovet av behöriga lärare. Vidare rekommenderar Skolinspektionen Montessoriskolan Fredsduvan AB att skapa rutiner för att aktivt arbeta med rekrytering med utgångspunkt i behovskartläggningen samt att ompröva strategier och metoder efter behov. Att strategier och arbetssätt omprövas exempelvis gällande utformning av annonser, hur tjänster sätts samman och vilka kanaler som används för spridning av annonser, kan tillsammans med ett proaktivt arbete, där man skapar goda relationer till lärarstudenter genom verksamhetsförlagd utbildning, vara viktiga faktorer för att lyckas med skolenhetens rekryteringsarbete.

Öka behörigheten bland befintliga lärare

Det här området handlar om huvudmannens och rektorns arbete med att öka behörigheten bland de lärare som redan finns i organisationen genom behörighetsgrundande utbildning. Det omfattar dels arbetet med att informera om möjligheter, uppmuntra och stödja lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning, dels de reella förutsättningar huvudmannen och rektorn ger lärare att delta i sådan utbildning.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen och rektorn bedriver i låg utsträckning ett aktivt och strategiskt arbete för att öka behörigheten bland befintliga lärare genom behörighetsgrundande utbildning.

Skolinspektionens granskning visar att huvudmannen och rektorn inte bedriver något aktivt, samlat arbete med att informera om möjligheterna och stödja lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning.

Information, uppmuntran och stöd samt reella förutsättningar för att delta i behörighetsgrundande utbildning

Huvudmannen och rektorn bedriver inte något aktivt, samlat arbete med att informera om möjligheterna och stödja lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning. Ingen lärare har under tiden som skolenheten har funnits genomgått behörighetsgrundande utbildning. Detta trots att det finns obehöriga lärare som i många år har undervisat på skolenheten och då eleverna i samtliga årskurser till övervägande del undervisas av lärare som är obehöriga i de ämnen eller årskurser som de undervisar i. Andra utbildningar än behörighetsgrundande utbildning har prioriterats på skolenheten, såsom montessorilärarytbildning och rektorsutbildning.

Av granskningens intervjuer framgår att rektorn har talat individuellt med lärarna om att utöka lärarnas behörighet, men skolledningen har inte fört en gemensam diskussion om behörighetsgrundande utbildning i lärarkollegiet. Av intervjuerna framgår även att lärare har uppmuntrats att läsa lärarytbildning, men att uppmuntran till att läsa montessorilärarytbildningen har prioriterats. Rektorn uppger att om någon skulle läsa in lärarytbildningen får de en viss lönehöjning, på samma sätt som gjorts med de lärare som läser klart montessorilärarytbildningen. Av lärarintervjun framgår att det rent generellt finns bra stöd till utbildning och till att gå kurser. Vad gäller att informera om möjligheter att läsa behörighetsgrundande utbildning har material om Läraryftet funnits tillgängligt på skolenheten. Lärarna får i övrigt ta reda på möjligheterna att studera behörighetsgrundande utbildning på egen hand, även om rektorn uppger att hen skulle kunna ge stöd vid behov.

I granskningen ges en samstämmig bild av att kompetensutvecklingsinsatser inte utgår från skolenhetens behov av behöriga lärare, utan huvudsakligen bestäms av lärarnas egna önskemål och intressen. Då ingen systematisk kartläggning av behoven av behöriga lärare sker på skolenheten ges inte heller särskild information eller uppmuntran för lärare att läsa in behörighet i ämnen och årskurser där detta saknas. Rektorn skapar förutsättningar för lärares kompetensutveckling, men stödet som ges har hittills enbart riktats till lärare som läser rektorsutbildning samt montessorilärarytbildning. Inga exempel finns på att lärare läst behörighetsgrundande utbildning. Det är därför oklart vilka förutsättningar som skulle gälla vid sådana studier.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att följande utvecklingsarbete behöver inledas:

- Arbetet med att uppmuntra till, informera om och skapa förutsättningar för lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning behöver utvecklas.

Ett samlat och strategiskt arbete med att utbilda lärare som finns inom organisationen är ett sätt att öka andelen behöriga lärare. Särskilt betydelsefullt kan detta vara för huvudmän som under lång tid haft svårigheter att rekrytera behöriga lärare. För att arbetet ska bli effektivt och ändamålsenligt behöver det utgå från en kartläggning av behov och möjligheter. Det behöver också planeras och genomföras på ett behovsanpassat sätt samt följas upp. De som genomgår utbildningen behöver också ges goda förutsättningar att delta i och fullfölja den.

Vid Montessoriskolan Fredsduvan finns flera lärare utan legitimation och legitimerade lärare som undervisar i ämnen som de inte är behöriga i. Det finns också ämnen som ingen av lärarna vid skolenheten är behörig att undervisa i. Trots detta bedriver rektorn inte något aktivt arbete med att uppmuntra och stötta lärare att genomgå behörighetsgrundande utbildning.

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att påbörja ett systematiskt arbete med att med utgångspunkt i behovskartläggning uppmuntra till, informera om och skapa förutsättningar för lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning som en del i ett strategiskt arbete för att fler elever ska få undervisning av behöriga lärare.

På Skolinspektionens vägnar

X Malin Lundquist

Malin Lundquist

Beslutsfattare

Signerat av: Malin Lundquist

X Mats Pellbring

Mats Pellbring

Föredragande

Signerat av: Mats Pellbring

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredarna Ingela Åkerman Jansson och Sarah Vinterlycka deltagit.

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Montessoriskolan Fredsduvan AB ansvarar för en skolenhet, Montessoriskolan Fredsduvan. Intervjuerna genomfördes den 1 december 2022 av utredarna Mats Pellbring och Ingela Åkerman Jansson.

Skolverkets officiella statistik visar att andelen legitimerade lärare i grundskolan som undervisar i minst ett ämne som de är behöriga i (heltidstjänster) har varierat mellan 16,2 procent och 21,4 procent de senaste fem åren på Montessoriskolan Fredsduvan. Läsåret 2021/2022 var andelen 18,1 procent.

Av den dokumentation som Skolinspektionen har tagit del av i samband med granskningen framgår att på Montessoriskolan Fredsduvan är det fem av nio lärare som är legitimerade lärare. Tre av dessa lärare undervisar i ämnen eller en skolform som de inte är behöriga i.

På skolenheten är det ingen av lärarna som går behörighetsgrundande utbildning för att bli legitimerad lärare och ingen lärare som går behörighetsgrundande utbildning för att utöka sin behörighet med ytterligare ett ämne.

Bilaga 2: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information verksamheten som sedan bedöms i relation till fastställda kvalitetskriterier för att identifiera såväl styrkor som svagheter i det arbete som bedrivs. Bedömningarna i detta beslut grundar sig på:

- En gruppintervju med lärare vid skolenheten
- En intervju med rektorn tillika skolchefen och en biträdande rektor för skolenheten
- Insända dokument från huvudmannen tillika rektorn
- Den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolenheten och huvudmannen

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll samt getts möjlighet att inkomma med synpunkter.

Bedömningsområden

Bedömningarna görs i relation till kvalitetskriterier som Skolinspektionen tagit fram inom ramen för granskningen.

Inom respektive område granskas huvudmannens och rektorns arbete inom följande delar:

Frågeställning 1: I vilken utsträckning gör huvudmannen och rektorn breda och uthålliga ansträngningar för att rekrytera och behålla behöriga lärare?

- Kartlägga och analysera behov av behöriga lärare.
- Brett och uthålligt arbete med att rekrytera behöriga lärare.
- Aktivt arbete för att behålla de behöriga lärare som arbetar på skolan och inom huvudmannens övriga grundskolor.

Frågeställning 2: I vilken utsträckning bedriver huvudmannen och rektorn ett aktivt och strategiskt arbete för att öka behörigheten bland befintliga lärare genom behörighetsgrundande utbildning?

- Uppmuntra och stödja undervisande lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning.
- Skapa reella förutsättningar för undervisande lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

<https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/granskningar-pa-gang/huvudmans-och-rektors-arbete-for-att-fler-elever-ska-fa-undervisning-av-behoriga-larare/>

Bilaga 3: Författningsstöd

Bedömningsområde 1 och 2

2 kap. 8, 9, 10, 13, 18 och 34 §§ samt 4 kap. 3 och 4 §§ skollagen (2010:800)

Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, 2.8 Rektorns ansvar.